

ISSN 0321-1401

Дошкільне 12

виховання 2018

Щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України для педагогів і батьків

У фокусі: **ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ РЕГІОНУ**

**НА ЧАСІ –
РЕГІОНАЛЬНІ
ПРОГРАМИ**

**КРУГЛИЙ СТІЛ
З АВТОРАМИ
ПРОГРАМИ
“Я – КИЯНИН”**

**ЕКОЛОГІЧНИЙ
ПРОЕКТ**

**ЕКСКУРСІЯ
ДО СУПЕР-
МАРКЕТУ**

ФІТОТЕРАПІЯ

**СКАНДИНАВСЬКА
ХОДЬБА**

*Нагralись зі сніжком доволі,
Час відпочити в дружнім колі*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрусич Ніна Олексіївна,
головний редактор видавництва
"Світич".

Бех Іван Дмитрович, доктор
психол. наук, дійсний член НАПН
України, директор Інституту проб-
лем виховання НАПН України.

**Беленька Ганна Володими-
рівна**, доктор пед. наук, професор,
Педагогічний інститут КУ ім. Бориса
Грінченка.

Богуш Алла Михайлівна,
доктор пед. наук, дійсний член
НАПН України, Південноукраїнсь-
кий НПУ ім. К. Д. Ушинського.

Гавриш Наталія Василівна,
доктор пед. наук, професор, ДВНЗ
"ПХДУ імені Григорія Сковороди".

**Єфименко Микола Микола-
йович**, доктор пед. наук, профе-
сор, Бердянський ДПУ.

Кононко Олена Леонтіївна,
доктор психол. наук, професор,
НДУ ім. Миколи Гоголя.

Ладивір Світлана Олексіївна,
канд. психол. наук, Інститут
психології ім. Г. С. Костюка НАПН
України.

**Низковська Олена Вікторів-
на**, наук. співроб., ДНУ "Інститут
модернізації змісту освіти" МОН
України.

**Піроженко Тамара Олександр-
івна**, доктор психол. наук, Інсти-
тут психології ім. Г. С. Костюка
НАПН України.

**Смольникова Галина Вален-
тинівна**, канд. психол. наук, ІППО
КУ ім. Бориса Грінченка.

**Сухомлинська Ольга Васи-
лівна**, доктор пед. наук, дійсний
член НАПН України.

Тарасенко Галина Сергіївна,
доктор пед. наук, професор, Він-
ницький ДПУ ім. М. Коцюбинського.

Зміст

У фокусі: ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ РЕГІОНУ

Актуальні проблеми

Алла ГОНЧАРЕНКО

На часі — регіональні програми..... 2

**Ганна ЩЕКАТУНОВА,
Наталія ДЯТЛЕНКО, Олександр КОЧЕРГА,
Людмила МЕЛЕНЕЦЬ, Діана САБОЛ**

Круглий стіл з авторами програми
"Я — киянин" 5

Художня культура

Галина СМОЛЬНИКОВА

Київські пейзажі
Бесіди з дітьми старшої групи 8

Посібник

**Олеся ОХРУЩАК,
Ольга АЛЕКСАНДРОВА**

Наш район
Дидактичне полотно
для дітей старшої групи 12

Світ гри

**Ірина СТУПНИЦЬКА,
Олена СТАСЮК**

Дивовижне поруч
Квест-гра для дітей старшої групи 14

Дитина і світ

**Ірина СТУПНИЦЬКА,
Оксана СБІТНЕВА**

У супермаркеті
Екскурсія для дітей старшої групи 16

Екологія

Галина ЛИСЕНКО, Олена ЦЕТКОВСЬКА

Відродимо річку Либідь
Екологічний проект для дітей старшої
групи 18

Педагогічна спадщина:
погляд сьогодні

Любов ЛОХВИЦЬКА

Моральне виховання: погляди
класиків і практика сьогодення 21

Здоров'я

Наталія ЛІСНЕВСЬКА

Фітотерапія: бережемо
здоров'я малюків 24

Професія — Вихователь

Анна ТРИСТАН

Бути педагогом
Запрошення до рефлексії 27

Фізичний розвиток

**Інеса СОТНИК, Лідія ЛЕВЧЕНКО,
Юлія ЛЕВЧЕНКО**

Скандинавська ходьба 28
Подорож до зимового лісу.
Сюжетне заняття з фізкультури для
дітей старшої групи з використанням
скандинавської ходьби 29

Інтегрована освіта

Лідія СУПРУНЕНКО

Засніжена ялинка
Інтегроване заняття
для дітей молодшої групи 32

Музичні перлинки

Колядуємо, засіваємо,
зі святами вітаємо! 34

Бібліографічна довідка

Тематичний показник
публікацій у журналах "ДВ",
"ПП", "Джміль" у 2018 році 35

Фотоконкурс "Наші діти"

На 1-й с. обкладинки: фото надіслала Лариса Ковальчук, ЗДО №2 "Ясочка", м. Суми

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Щомісячний науково-методичний журнал
МОН України для педагогів і батьків

№ 12 (928), грудень 2018

Виходить з 1911/1931 року

Головний редактор **Юлія Журлакова**

Редактори: **Ольга Мельник,
Тетяна Небесна**

Коректор **Ніна Любаченко**

Комп'ютерна верстка **Володимир Васильєв**

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової
інформації: серія КВ № 6919 від 31.01.2003

Видруковано у друкарні ТОВ "Літера-Друк",
вул. Озерна, 6, оф. 122, Київ, 04209.

Свідоцтво ДК № 3689 від 28.01.2010 р.

Підписано до друку 12.12.2018. Формат 60х84 1/8.

Папірофсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 3,72.

Умовн. фарб.-відб. 14,88. Обл.-видавн. арк. 5,5.

Наклад індексу 1911 (загальний 6597). Зам. 181069.

Відповідальність за зміст рекламних матеріалів
несе рекламодавець

Адреса редакції:

04053, Київ-53, а/с 36.

E-mail: dv@dvsvit.com.ua

Тел.: (044) 486-11-19,

(044) 486-13-32 (т/ф),

(099) 376-35-36

© Видавництво "Світич", 2018

Забороняється копіювання або інше
відтворення матеріалів журналу

Київські пейзажі

Бесіди з дітьми старшої групи

Галина СМОЛЬНИКОВА,
канд. психол. наук,
доцент кафедри методики та психології
дошкільної і початкової освіти,
ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка

Перші кроки прилучення малят до мистецтва — розглядання творів живопису, скульптури, архітектури, слухання музики і власна творча діяльність. Споглядаючи пейзажі рідної природи, міста чи села, дошкільнята переживають різні емоції, вчаться помічати красу і засоби художньої виразності, дивитися на те, що їх оточує, під іншим, мистецьким, кутом зору. Сподіваємося, подані картини й бесіди за ними допоможуть вам і вашим вихованцям краще пізнати столицю і надихнуть на ознайомлення з творами художників-земляків.

Програма "Я — киянин" радить вихователям і батькам по змозі наповнювати життєвий простір дітей оригіналами та репродукціями живописних полотен художників, які зображували Київ. Створювати умови для емоційно позитивного сприйняття малятами творів мистецтва, підтримувати вираження почуттів від побачених картин, фотоальбомів, художніх листівок тощо. Дорослі мають демонструвати інтерес до минулого і сьогодення столиці, що знайшли відображення у творах живопису. Надавати дітям можливість сприймати твори мистецтва цілісно, аналізуючи доступні засоби художньої виразності: прийоми зображення світла й тіні, лінії горизонту та перспективи, композиційне розміщення об'єктів, особливості кольорової гами тощо.

Важливо створювати умови для порівняння реальних пейзажів з образами на полотнах художників. Спрямовувати увагу дітей на встановлення доступних аналогій між змістом творів і дійсністю. Виокремлювати деталі, що свідчать про часову, сезонну, просторову, емоційну мінливість зображеного фрагмента.

Ознайомлюючи малят з різними картинами, варто наголошувати на тому, що кожна з них

відображає особливе індивідуальне бачення автора. Вихователь має приймати вибіркове ставлення дітей до живописних полотен, підтримувати та формувати їхні естетичні вподобання, спонукати аргументувати свою позицію.

Слід прагнути задовольняти намагання дошкільників відтворити окремі сюжети у власній образотворчій діяльності. Заохочувати до використання різноманітних технік малювання: сухим пензлем (сніг, квітучі сади), гуашшю (листя, стовбури дерев різних порід), акварельними фарбами по мокрому (небо, земля, вода в різні сезони, час доби) тощо.

Доцільно підкріплювати художні образи словом (віршами, уривками з оповідань про Київ) і музикою (доступними для сприйняття малятами творами відповідної тематики). Періодично влаштовувати виставки репродукцій живописних творів, образотворчих робіт дітей, батьків, працівників дошкільного закладу. Час від часу організовувати для малят екскурсії до художніх музеїв.

Як приклад пропонуємо розглянути кілька форм роботи з дітьми, спрямованої на ознайомлення їх із творами живопису, що зображують Київ у різні пори року.

Київ навесні

Робота за картиною Дмитра Сироватка "Фонтан у Маріїнському парку" (1970)

Спостереження
у першій половині дня

Погожого весняного дня на прогулянці під час спостереження вихователь звертається до дітей.

Вихователь. У наше місто прийшла квітуча, тепла весна. У кожен куточок Києва вона приходиться по-своєму. Подивіться навкруги: що змінилося на території нашого садочка? (Вислухує всі відповіді, за потреби звертає увагу на ознаки, про які діти не згадали; активізує зорові, тактильні, нюхові відчуття вихованців, щоб з їх допомогою створити детальніший образ весняної природи).

Запитання до дітей

- ♦ Які зміни в природі ви побачили біля будинку, де живете?
- ♦ Може, хтось у ці вихідні ходив на прогулянку до парку з батьками і хоче про це розповісти?

Спостереження доречно завершити проведенням лексичної вправи.

Лексична вправа "Весняні слова"

Діти добирають епітети до слова "весна": сонячна, чарівна, запашна, зелена, тепла, квітуча тощо.

Бесіда за картиною
у другій половині дня

Вихователь. Про які ознаки весни ми говорили вранці? (Відповіді дітей). Мені так сподобалися ваші розповіді про прогулянки з батьками у весняному парку! А чи побачили ви зміни в нашій групі? (Звертає увагу дітей на мольберт, на якому встановлено репродукцію картини). Які ж ви спостережливі! Справді, у нашій кімнаті з'явилася нова картина. Вона називається "Фонтан у Маріїнському парку". Порівняймо ваші враження від київської весни з враженнями художника Дмитра Матвійовича Сироватка. Яка весна на його картині? (Тепла, сонячна, гомінка, квітуча). Каштани стоять, ніби прикрашені свічками, і здаються такими святковими... Я уявляю, як на гіллі дерев виспівують птахи, у фонтані хлюпочуть кришталеві струмені води, а по

всьому парку бринить дитячий сміх. Маленькі кияни разом з батьками відпочивають. Як же приємно у спекотний день опинитися біля фонтана!

Запитання до дітей

- ♦ Які кольори переважають у цій картині?
- ♦ Як ви вважаєте, який настрій був у художника, коли він писав це полотно?
- ♦ А які емоції воно викликає у вас?

Гра "Хто більше помітить?"

Вихователь пропонує дітям знайти на картині певні предмети чи об'єкти, спонукає до пошуку. Схвалює ініціативу, наполегливість, старання малят, звертаючись до них особисто.

Практичне втілення
естетичних переживань

Потім за бажанням дітей доречно створити **колаж "Весняний парк"** (ця діяльність може відбуватися впродовж кількох днів — доки у дітей є до неї інтерес).

У підсумковій бесіді вихователь акцентує увагу малят на кольорах, використаних у колажі, на його настрої. Пропонує дітям найближчим часом відвідати з батьками Маріїнський парк, показати в групі світлина, зроблені під час прогулянки.

ЗАВАНТАЖТЕ КАРТИНИ для показу дітям на великому екрані: dv.in.ua/2018-12/p9

Осінній Київ

Бесіда за картиною Сергія Шишка "Фонтан" (1950)

Вихователь. Діти, сьогодні ми з вами зупинимось у парку біля фонтана. Подивіться на цю картину. Її написав художник Сергій Федорович Шишко. Як ви вважаєте, як вона може називатися? (Уважно вислуховує міркування дітей, зупиняється на тій назві, яка співзвучна з назвою картини).

Запитання до дітей

- ♦ Хто з вас бачив справжні фонтани?
- ♦ У якому місці Києва?
- ♦ Який вигляд вони мали?
- ♦ Вони вам сподобалися? Чим?

Вихователь. У Києві фонтани завжди були невід'ємною окрасою парків і скверів. Тому багато митців зображували їх у своїх творах. Художники — на картинах, скульптори — в камені, металі, глині, мармурі.

Запитання до дітей

- ♦ Що відбувається на цій картині?
- ♦ Які об'єкти ви бачите?

Вихователь. У глибині картини справді зображено величний фонтан. Його струмені піднімаються високо в небо і ніби зачіпають крони дерев.

Запитання до дітей

- ♦ Яка пора року зображена на картині?
- ♦ Які ознаки підказали нам, що це осінь?
- ♦ Уявіть, що ви зараз там, біля фонтана. Чи хотіли б ви присісти на лаві, чи одразу побігли б поближче до води?
- ♦ Що ви відчуваєте? Вам тепло чи холодно?

Вихователь. Зверніть увагу на те, якими розмашистими мазками художник намалював листя, які різні відтінки жовтого і помаранчевого (жовто-гарячого) кольору на ньому.

Гра-модельювання "Створи картину"

Вихователь пропонує кожній дитині стати дійовою особою картини: деревом, фонтаном, лавочкою, людиною. З'ясовує, хто ким хоче бути, за потреби сам стає певним об'єктом.

Образотворча діяльність "Малюємо фонтан"

Після гри діти можуть намалювати кожен свій фонтан. Бризки води зображують, використовуючи нетрадиційну техніку — роздмухування акварельної фарби соломинкою, а фонтан домальовують пензликом за власним задумом — хто як бачить.

Київське літо

Бесіда за картиною Сергія Вутянова "Русанівка" (2007)

Входження
в картину

Вихователь пропонує всім разом увійти в картину С. Вутянова "Русанівка". Походити по набережній уздовж каналу. Зупинитися і подивитися навколо: хто що побачить і помітить. Звертає увагу дітей на різні відтінки синього і зеленого кольорів. Наголошує, що за допомогою цих відтінків художник зміг передати насичені, соковиті барви літа в рідному місті. Пропонує подумки "прислухатися" до звуків на полотні.

Після відповідей дітей, які звуки вони почули, для підсилення вражень варто ввімкнути аудіозапис співу птахів, дзюрчання води, шелесту листя під вітром тощо.

Розповідь вихователя

Вихователь. Чудовий літній день на Русанівському каналі. Тут так гарно, тепло і затишно... У воді відбиваються сонячні промені, синє небо і дерева-велетні, які ніби охороняють канал. Довкола тихо. Легкий вітерець здіймає на воді невеликі хвилячки. Кияни люблять літнього дня прогулюватися під кронами дерев уздовж каналу. Приємно подихати чудовим повітрям біля води та помилуватися краєвидом...

Актуалізація життєвого досвіду дітей

- Чи доводилося вам гуляти вздовж каналу, річки, озера?

- Чи милувалися ви відображенням дерев і неба у воді?
- Чи видно канал, річку, озеро з вікон вашого будинку?
- Як ми можемо звернутися до людей, які гуляють біля каналу?
- Про що можна з ними поговорити?

Емоційні етюди

Вихователь пропонує дітям уявити, що вони стоять біля каналу і дивляться на нього. Запитує, що можна побачити і відчувати.

* * *

Ми зупинилися тільки на окремих прикладах діяльності дітей. Вихователі можуть змоделювати власні форми і методи роботи, що допоможуть ознайомлювати малят із творами живопису. ■